

Polityka dialogu i partycypacji obywatelskiej.

Konin 2050

WSPÓLNA PRZESTRZEŃ

Wrzesień 2023

STRESZCZENIE

Opracowanie w ramach projektu „Młodzi Ambasadorzy Klimatu”
realizowanego przez Stowarzyszenie M-LAB
w partnerstwie z samorządem Miasta Konina oraz Radą Hrabstwa Agder w Norwegii.

Projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG
w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny.

Co to jest dialog mieszkańców z władzami?

Dialog obywatelski to forma **partycypacji społecznej**, w którym mieszkańcy, organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy uczestniczą w procesach decyzyjnych dotyczących miasta. To proces **komunikacji**, interakcji i negocjacji między różnymi grupami społecznymi, władzami publicznymi i innymi podmiotami, **wychodzący ponad poziom konsultacji społecznych**, mający na **celu wspólne rozwiązywanie problemów społecznych** oraz **wspólne tworzenie rozwiązań dla miasta** **podejmowanie decyzji istotnych dla społeczeństwa**.

W dialogu między mieszkańcami a władzami istnieją unikalne **role** i **obowiązki** każdej ze stron, kluczowe dla skutecznego przebiegu partycypacji społecznej. **Wartości** takie jak równość, szacunek, otwartość, aktywne słuchanie, różnorodne perspektywy, współpraca i transparentność wyników są fundamentem tego procesu. Dialog można podzielić na cztery kluczowe kategorie: **mechanizmy, formy, metody i narzędzia**.

Z perspektywy władz, zaangażowanie obywateli w procesy decyzyjne może przyjmować różne poziomy: informowanie, konsultowanie, włączanie, współtworzenie i upodmiotowienie. Im wyższy **poziom partycypacji** i efektywność mechanizmów dialogu i konsultacji, tym bardziej realne jest współzrządzenie, w którym obywatele wpływają na decyzje i polityki publiczne.

Cele – po co wprowadzamy odrębny dokument?

Opracowanie odrębnego dokumentu polityki dialogu w Koninie ma na celu **zintegrowanie** i **usystematyzowanie** zapisów dotyczących partycypacji społecznej rozproszonych w różnych dokumentach, **określenie** nadrzędnej przyświecającej im **wizji i strategii** włączania mieszkańców w życie miasta, w tym **poszerzenie metod dialogu** oraz wprowadzenie modelowego procesu realizacji partycypacji.

Umieszczenie zapisów w jednym przystępnym dokumencie umożliwi **lepsze zrozumienie** zarówno przez obywateli jak i urzędników **zagadnień dialogu i partycypacji obywatelskiej**, doprowadzi do **zwiększenia ilości i jakości procesów partycypacyjnych**, **wzniesienia partycypacji na wyższy poziom**, a w konsekwencji do **jeszcze bardziej demokratycznego, otwartego i reprezentatywnego zarządzania miastem** oraz **skuteczniejszego i bardziej wszechstronnego zaangażowania mieszkańców** w życie społeczności i miasta.

Kierujemy politykę do wszystkich zaangażowanych w rozwój Konina. Wspólnoty osób i instytucji, których rolą jest nie tylko realizacja strategii, ale także budowanie dialogu z mieszkańcami i odbiorcami, co **umocni zaufanie do miejskich instytucji i zacieśni więzi między nami**.

Jak powstał dokument?

Polityka dialogu została stworzona przy dużym **zaangażowaniu młodzieży** z grupy **Młodzi Ambasadory Klimatu** w szerokiej partycypacji z rówieśnikami i we współpracy z samorządem miasta Konina, w ramach projektu realizowanego przez Stowarzyszenie M-LAB, Miasto Konin i Radę Hrabstwa Agder w Norwegii. **Potrzeby młodzieży były punktem wyjścia** do opracowania ram polityki, które

następnie zostały **zweryfikowane i skonsultowane z dorosłymi mieszkańcami Konina, aby odzwierciedlały potrzeby całej społeczności.**

Powstała w wyniku **unikalnego wieloetapowego procesu**, który rozpoczął się od sesji dialogu z młodymi aktywistami i debat na temat zaangażowania młodzieży w życie publiczne. Proces ten zakończył się opracowaniem wizji przyszłości dialogu mieszkańców z władzami oraz określeniem wytycznych do modelowego procesu wdrożenia. W trakcie tego procesu wykorzystano różnorodne, nowoczesne metody i formy dialogu, które zaangażowały łącznie **1.600 uczestników.**

Podstawy prawne

Polityka opiera się na różnych ramach prawnych, które umożliwiają obywatelom i mieszkańcom lokalnych społeczności włączenie się w procesy decyzyjne. Te ramy obejmują przepisy **o charakterze konstytucyjnym** na poziomie krajowym, takie jak Konstytucja RP i Ustawa o działalności pożytku publicznego oraz o wolontariacie, a także przepisy na poziomie lokalnym, takie jak Ustawa o samorządzie gminnym, oraz **przepisy prawa miejscowego**, takie jak Statut Miasta Konina i Uchwała w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Konina.

Elementy obecnej polityki, które będą kontynuowane w przyszłości

Opracowujemy polityki, programy i projekty w szerokiej partycypacji

Obecne praktyki dialogu i partycypacji obejmują **włączanie mieszkańców w tworzenie różnych dokumentów strategicznych**, takich jak Strategia Rozwoju Miasta Konina na lata 2020-2030 i jej coroczna aktualizacja, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Konina, Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Konina oraz Plan rozwoju działań na rzecz dzieci i młodzieży w Koninie. Obejmują również **partycypacyjne tworzenie programów**, np. Program Rozwoju Kultury w Koninie na lata 2023-2030, oraz **partycypacyjną realizację projektów**, np. Projekt Szkoła Naszych Marzeń. Jednym z najważniejszych mechanizmów partycypacji, który angażuje szerokie grono mieszkańców w decyzje dotyczące wydatkowania części budżetu miasta, jest **Koniński Budżet Obywatelski.**

Wspieramy rady mieszkańców

W celu zapewnienia reprezentacji różnych grup społecznych w procesach decyzyjnych oraz wyrażania ich opinii i potrzeb w dziedzinach istotnych dla społeczności lokalnej, w Koninie powołano różne rady, takie jak Konińska Rada Działalności Pożytku Publicznego, Młodzieżowa Rada Miasta Konina, Rada Seniorów Miasta Konina i Konińska Rada Kobiet.

Tworzymy system komunikacji

W celu zapewnienia skuteczności i efektywności procesów partycypacyjnych tworzymy system komunikacji, **skierowany do obywateli, mieszkańców i organizacji pozarządowych**, umożliwiający im aktywne zaangażowanie się w działania partycypacyjne, jednocześnie informując i budując świadomość społeczną na temat korzyści wynikających z partycypacji obywatelskiej dla rozwoju społeczności lokalnych.

Głównymi źródłami informacji są zakładka **Obywatelski Konin** na stronie internetowej miasta, a także niedawno uruchomiona aplikacja mMieszkaniec" i Portal Konsultacje Społeczne. Te źródła dostarczają obszernych informacji na temat aktualnych procesów partycypacyjnych, ich wyników, działania wybranych mechanizmów partycypacji oraz zawierają szeroką gamę informacji skierowanych do organizacji pozarządowych.

Badamy poziom partycypacji i zaangażowania mieszkańców w procesy decyzyjne

Badania partycypacji mieszkańców są kluczowe dla polityki dialogu i partycypacji obywatelskiej. Pomagają zrozumieć potrzeby, ocenić efektywność działań, monitorować postępy ku bardziej demokratycznemu zarządzaniu miastem i dostosować mechanizmy partycypacyjne.

Z ostatnich przeprowadzonych badań - między innymi **poczucia wpływu** - wynika, że zaledwie **7% młodych ludzi czuje, że ma osobiście wpływ na to co dzieje się w mieście** i **12% dorosłych**.

Młodzi aktywiści oraz dorośli napotykają na różne **przeszkody** i **wyzwania** podczas próby uczestniczenia w dialogu i partycypacji obywatelskiej, co często prowadzi do zrezygnowania z aktywnego działania społecznego. Te przeszkody obejmują brak wystarczającego dostępu do informacji dotyczących procesów decyzyjnych oraz wątpliwości co do skuteczności ich działań. Kluczowymi **czynnikami, które mogą zwiększyć chęć i motywację** zarówno młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców do zaangażowania się w działania społeczne na rzecz miasta, są edukacja obywatelska, dostarczanie informacji na temat procesów decyzyjnych i skutków działań społecznych, a także stosowanie metod dialogu i partycypacji obywatelskiej, które sprzyjają pełnemu wyrażeniu swoich poglądów, prowadzeniu dyskusji oraz inspirują do aktywnego uczestnictwa.

Rozmawiamy o klimacie

Kwestie klimatyczne są obecnie głównym tematem dyskusji na całym świecie i istotnym elementem strategii "Konin. Zielone Miasto Energii". Wcześniejsze próby dialogu podejmowane przez mieszkańców w tej sprawie, jak inicjatywa młodzieży z Młodzieżowego Strajku Klimatycznego w 2020 roku, napotykały na trudności i budziły frustrację w różnych grupach wiekowych. **Metody dialogu i partycypacji** w projekcie Młodzi Ambasadorzy Klimatu **stworzyły przestrzeń, w której strony uczyły się wzajemnego szacunku i współpracy**. Istotne jest, aby tworzyć przekazy i podejmować działania, które otwierają drogę do merytorycznej rozmowy i **konkretnego działania na rzecz klimatu** oraz **stworzyć sprzyjający ekosystem wsparcia, w którym młodzi ludzie** mają dostęp do wiedzy i zasobów, a ich inicjatywy są aktywnie wspierane przez lokalne społeczności i władze.

Zmiany, które chcemy wprowadzić

Formułujemy wizję przyszłości

Tworzymy dynamiczne i zaangażowane społeczeństwo, w którym każdy mieszkaniec ma szansę wnieść istotny wkład w procesy decyzyjne dotyczące miasta w poczuciu sprawczości i bycia częścią wspólnoty mieszkańców Konina. Aby realizować naszą wizję nasze formy dialogu i partycypacji obywatelskiej są angażujące, oparte na zasadach otwartości i przejrzystości, uwzględniają różnorodność uczestników, są efektywne i dają realny wpływ na podejmowane decyzje.

Określamy najbardziej pożądane formy dialogu i partycypacji, które przekształcą naszą wizję w rzeczywistość

Kontynuujemy i rozwijamy istniejące

Mają największą postrzeganą siłę wpływu.

- **Koniński Budżet Obywatelski** wydzielając środki na projekty związane z klimatem, zarówno w celu wzmocnienia przekazu strategii rozwoju, jak i w odpowiedzi na postulaty dotyczące realizacji konkretnych działań klimatycznych
- **Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza i Inicjatywa lokalna** opracowując przystępne poradniki, upraszczając procedury i tworząc czytelną komunikację ułatwiającą ich zgłaszanie
- **Warsztaty strategiczne** wykorzystując w procesie aktualizacji strategii lub partycypacji innych ważnych polityk
- **Ankiety społeczne** stosując w wybranych sytuacjach, pamiętając, że w dialogu i partycypacji ważne jest, że ludzie rozmawiają i dzielą się swoimi pomysłami oraz argumentami

Upowszechniamy i zwiększamy wykorzystanie metod, które były zastosowane jednostkowo lub po raz pierwszy, a które w wyjątkowy sposób urzeczywistnią naszą wizję

Tworzą przestrzeń, w której uczestnicy mają większe możliwości do swobodnej dyskusji, otwartej wymiany poglądów, twórczej kreacji rozwiązań, efektywnej współpracy i budowania więzi. Niektóre z nich warto zastosować w procesie co rocznej aktualizacji strategii lub przed kolejną edycją budżetu obywatelskiego.

- **Open Space Technology** [Technologia Otwartej Przestrzeni]
- **World Cafe** [Kawiarenka Świata]
- **Long Table** [Długi Stół]
- **Hackathon** [Maraton Projektowania]
- **Teatr Forum**
- **Gra symulacyjna**
- **Konkurs kreatywny**

Wdrażamy nowe mechanizmy, formy i metody, które zwiększą zaangażowanie młodej części społeczeństwa i w wyjątkowy sposób odpowiadają naszej wizji

Sprzyjają rozwijaniu umiejętności i zdobywaniu doświadczenia, a także zmniejszają dystans między władzą a młodszym pokoleniem.

- **Szkolny budżet obywatelski**
- **Bank pomysłów**
- **Bank Wspierania Partycypacji**
- **Kawiarenka Obywatelska**
- **Chat z prezydentem**
- **Młodzieżowy Fundusz Klimatyczny**

Włączamy dzieci i młodzież w dialog i partycypację obywatelską

Angażowanie młodszych pokoleń przynosi liczne korzyści i stanowi element edukacyjny w kontekście ich uczestnictwa w przyszłych procesach partycypacyjnych, co będzie miało wpływ na rozwijanie kultury demokratycznej w dłuższej perspektywie. Dlatego w **pełnej zgodności z Konwencją o Prawach Dziecka**, gwarantujemy dzieciom prawo do uczestnictwa w konsultacjach społecznych oraz

swobodnego wyrażania swoich opinii w kwestiach związanych z nimi, uwzględniając ich wiek i dojrzałość. **Rozszerzamy w uchwale** w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Konina **zakres definicji uczestnika konsultacji**, umożliwiając udział w tych procesach dzieciom i młodzieży do 18 roku życia, w tym także tym spoza Konina (obejmującym 70% uczniów konińskich szkół ponadpodstawowych).

Procesy partycypacyjne z udziałem dzieci i młodzieży niosą pewne **wyzwania**, które muszą być uwzględnione podczas planowania, przy czym istotne jest zapewnienie angażujących metod partycypacji oraz **rzeczywiste uwzględnienie ich głosu** i zapewnienie im realnego wpływu na zmiany w społeczności.

Wdrażamy modelowy proces dialogu i partycypacji obywatelskiej

Dla zapewnienia skutecznego i autentycznego uczestnictwa mieszkańców w kształtowaniu przyszłości swojego miasta wdrażamy modelowy proces dialogu i partycypacji obywatelskiej, począwszy od określenia tematów i projektów, które wymagają dialogu i partycypacji obywatelskiej, konsultowania z mieszkańcami ich potrzeb w zakresie partycypacji, poprzez projektowanie i właściwe komunikowanie procesów, zapewniające dostęp do informacji jak największej liczbie uczestników, skuteczną realizację procesu partycypacyjnego aż po analizę wyników, informowanie o podjętej decyzji, monitorowanie i ewaluację.

Ważne tematy i projekty, które wymagają dialogu i partycypacji obywatelskiej będą określane w aktualizowanym co roku i konsultowanym z mieszkańcami **planie dialogu i partycypacji na dany rok**. Uporządkowana zostanie **zakładka Obywatelski Konin** znajdująca się na miejskiej stronie internetowej i rozszerzona jej zawartość o materiały i informacje, które pomogą zrozumieć stosowane mechanizmy i ułatwią korzystanie z nich, **możliwość składania petycji i apeli obywatelskich**, **obywatelskie zgłoszenia** propozycji przeprowadzenia konsultacji oraz prezentację nagrań **konferencji prasowych** prezydenta Miasta Konina. Zwiększona zostanie **transparentność komunikowania wyników konsultacji i podejmowanych decyzji** zarówno na stronie www jak i w aplikacji **mMieszkaniec** i **Portalu Konsultacje Społeczne**. Komunikat o każdym procesie partycypacyjnym dodatkowo zawierał będzie **diagnozę opisującą przedmiot konsultacji** i jego **kontekst**, wraz z dokumentami lub opracowaniami, które ułatwią zapoznanie się z tematem i poszczególnymi etapami procesu, aby uczestnicy wiedzieli czego się spodziewać. Proces dialogu i partycypacji obywatelskiej powinien być **elastyczny** i dostosowany do kontekstu konkretnej sprawy.

Zarządzenie prezydenta będzie wymagane w przypadkach, **gdy proces partycypacyjny dotyczy polityk, programów i działań wpisanych na listę Zestawienie Przedsięwzięć Strategicznych - Nowa Ścieżka Rozwoju 2020-2030**.

Prowadzony jest **rejestr osiągniętych wskaźników**, a także przeprowadzana jest **ewaluacja**, aby ocenić efekty partycypacji. Po zakończeniu roku przygotowywane jest **zbiorcze roczne sprawozdanie z realizacji dialogu i partycypacji obywatelskiej w Koninie**.

Plan wdrożenia polityki

W celu efektywnego wdrożenia procesów dialogu i partycypacji obywatelskiej, po pierwsze zapewniamy pracownikom urzędu miejskiego i innych jednostek odpowiednie kompetencje i umiejętności poprzez **szkolenia** ogólne, specjalistyczne kursy z zarządzania procesami

partycypacyjnymi, praktyczne treningi z konkretnych metod partycypacyjnych i komunikacji interpersonalnej. Po drugie, powołujemy **Koordynatora ds. Dialogu i Partycypacji Obywatelskiej** odpowiedzialnego za opracowywanie rocznego planu dialogu i partycypacji oraz rocznego sprawozdania z realizacji, w ścisłej współpracy z Szefami Zespołów Strategicznych.

Proponowane mechanizmy i metody partycypacji, przeważnie, **nie wymagają dużego finansowania**, a środki zostaną pozyskane z budżetu miejskiego oraz z **funduszy zewnętrznych**. W niektórych przypadkach, takich jak Teatr Forum czy Gra Symulacyjna pozyskujemy środki **na zatrudnienie moderatora lub przeszkolenie wybranych pracowników**. A w przypadku Szkolnego Budżetu Obywatelskiego oraz platform online Banku Pomysłów, Banku Wspierania Partycypacji i Chatu z Prezydentem **na ich uruchomienie, utrzymanie i obsługę**.

W implementacji polityki kluczowa będzie **współpraca z organizacjami społecznymi**, która pozwoli na wykorzystanie ich doświadczenia i relacji z lokalnymi społecznościami oraz na wspólną pracę nad pozyskiwaniem funduszy na działania partycypacyjne, z korzyścią dla obu stron. Konieczne również będzie **wsparcie działań młodzieży przez dorosłych, władze lokalne i organizacje pozarządowe**, poprzez mentoring, wsparcie finansowe i logistyczne, które będzie nadal koordynowane przez Koordynatora ds. młodzieży i projektów kreatywnych we współpracy z Koordynatorem ds. Dialogu i Partycypacji Obywatelskiej.

Tzw. Dom Zemełki, czyli przyszły Inkubator Aktywności Kulturalnej, oprócz przewidzianej tam działalności, zapewni również **bezpieczną stałą przestrzeń** dla młodych i dorosłych mieszkańców – jako **Centrum Dialogu i Współpracy** - w której będą mogli dzielić się swoimi opiniami, pomysłami i rozwijać umiejętności dialogu. **Razem z Centrum Organizacji Pozarządowych stanowiąc będą uzupełniającą się całość.**

Jak się włączyć?

Poradnik dla mieszkańców i organizacji pozarządowych

Z uwzględnieniem **różnych poziomów zaangażowania obywatelskiego**, począwszy od podstawowego udziału w wyborach aż po najwyższy poziom działalności w organizacjach pozarządowych, przygotowaliśmy **praktyczny poradnik** dla mieszkańców i organizacji pozarządowych, który pokazuje, jak aktywnie uczestniczyć w kształtowaniu wyglądu i funkcjonowania miasta, z **uwzględnieniem różnego stopnia gotowości, umiejętności i pasji**.

